

MIECZ Z GRÓDKA NAD BUGIEM

Ekspozycja archeologiczna w Muzeum Zamojskim kończy się w sali poświęconej okresowi wczesnego średniowiecza. Obejrzeć tu można efektowne zabytki pozyskane w trakcie prac wykopaliskowych prowadzonych w obrębie znanych grodzisk w Czerwnie (Czerwieniu) oraz Gródku nad Bugiem (Wołyńiu). Prezentowane są naczynia, broń, ozdoby, krzyże, kamienna ikonka i inne zabytki. Największe zainteresowanie wzbudza uzbrojenie towarzyszące pochowanemu w Gródku wojownikowi.

W 1983 r. na kulminacji wzniesienia rozciągającego się wzdłuż rzeki Bug na zachodnim jej brzegu odkryto grób szkieletowy mężczyzny zmarłego w wieku 45-50 lat (*maturus*). Zmarły złożony był w trumnie, z której zachowały się fragmenty zbutwiałego drewna. Na szkielecie zaobserwowano ślady ran (śląd zagojonego postrzału w mostku i głębokiego cięcia mieczem na prawej kości biodrowej). Pochówek wyposażony był w żelazny miecz, żelazny nożyk, małe kółko oraz łuk refleksyjny i kołczan, z których zachowały się do naszych czasów rogowe elementy konstrukcyjne i dekoracyjne. Fakt złożenia broni do grobu zmarłego sugeruje, że był on w życiu doczesnym wojownikiem. Jego status szczególnie dobitnie potwierdza obecność żelaznego, dwusiecznego miecza. Jest to egzemplarz o zgiętej głowni i odłamanym sztychu. Zachowana długość całkowita wynosi 84 cm, a waga 818,5 g. Obie strony głowni posiadają wąskie zboczka – w ich obrębie zachowały się ślady obecności liter układających się w napis wykonany techniką inkrustacji – w wyżłobione kontury liter wklepywano fragmenty innego metalu. Po wykruszonych z upływem czasu literach pozostały dobrze widoczne wgłębienia, co pozwala odczytać inskrypcję w języku łacińskim. Po jednej stronie głowni widnieje ujęty w krzyże laskowane napis **+INHOMEFECT+**, który jest skróconą inwokacją jaka po uzupełnieniu o opuszczone (w wyniku tzw. abrewiacji) litery przybiera postać **+INH[onestatem] OM[nipotentis] EF[f]ECT[toris]+** („Ku chwale Wszechmocnego Stwórcy”). Napis na drugiej stronie głowni - **+INGELIIRMEF[e]CIT+** („Ingeliir mnie uczynił”) – jest sygnaturą kowala/miecznika o imieniu Ingeliir. Miecz wykonano w pracowniach Nadrenii, oznaczających swe wytwory słowem Ingelrid/Ingelred/Ingelrii. Znaleźiska mieczy podpisanych imieniem Ingelrii pochodzą z rozległych obszarów Europy od jej północnych krańców po Dunaj i od Irlandii po Rosję i Ukrainę. Jednakże egzemplarz z Gródka odznacza się wyjątkowo długim napisem na głowni, co czyni go szczególnie interesującym dla nauki.

Intrygujące jest również połączenie w jednym zespole zachodnioeuropejskiego miecza z typowo wschodnim, rozpowszechnionym wśród ludów koczowniczych, łukiem refleksyjnym. Świadczy to przede wszystkim o wysokich umiejętnościach i wyszkoleniu zmarłego wojownika. Odniesione rany, widoczne na szkielecie, poświadczają jego udział w wielu wyprawach wojennych.

Chronologię zespołu z Gródka nad Bugiem określa się na XI – początek XII wieku.

Opracował: Jerzy Kuśnierz

Kustosz w Muzeum Zamojskim w Zamościu

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura w sieci”